

Про науково-методичне забезпечення системи виховної роботи у навчальних закладах

Пріоритети виховної діяльності навчальних закладів визначені нормативно-правовими документами: Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, програмою «Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України», Указами Президента України, Концепцією загальнодержавної цільової соціальної програми патріотичного виховання населення на 2013-2017 роки, Постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» тощо.

У 2013/2014 н.р. 5 класи загальноосвітніх навчальних закладів перейдуть на навчання за новими програмами. Враховуючи це, необхідно особливу увагу приділити методичному забезпеченню діяльності класних керівників.

Пріоритетним напрямом розвитку освіти, як зазначено у Національній стратегії, є виховання людини інноваційного типу мислення та культури через проектування акмеологічного освітнього простору з урахуванням інноваційного розвитку освіти, запитів особистості та суспільства. Важливою умовою реалізації цього завдання є модернізація системи науково-методичного забезпечення на основі модульно-синергетичного, системно-функціонального підходів.

Виховання людини інноваційного типу мислення, громадянина-патріота потребує як педагога-фасилітатора, так і методиста-менеджера, котрий може забезпечити впровадження науково-педагогічних інвестицій у виховну роботу навчальних закладів. У цьому зв'язку методистам з виховної роботи доцільно скористатись спектром дослідницьких та апробованих моделей, акмеологічних технологій, систем виховної роботи, проектів, як от:

- «Науково-методичний супровід як необхідний компонент особистісно орієнтованого, акмеологічного підходу класних керівників до формування громадянськості школярів»,
- «Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у виховний процес як необхідна умова саморозвитку дитини»,
- «Підвищення рівня правової культури учнів через системний підхід»,
- «Використання проектних технологій як важливий чинник формування патріотизму учнів».

Науково-методичний центр виховної роботи ОІППО рекомендує на засіданнях творчих груп, методичних об'єднань обговорити, апробувати в опорних навчальних закладах запропоновані проекти. На серпневих засіданнях методичних об'єднань провести аналіз методично-інформаційного супроводу діяльності навчальних закладів з питань виконання Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки в частині забезпечення громадянського, патріотичного та морально-правового виховання учнівської молоді.

Щодо підвищення ефективності організаційно-цільової функції методистів, то її реалізація має бути спрямована на:

– організацію методичного супроводу діяльності педагогів щодо впровадження ідей демократичного громадянства у систему виховання шляхом створення громадсько активних шкіл, дитячо-юнацьких об'єднань, шкільних європейських клубів тощо;

– використання ефективних форм співпраці із громадою щодо створення умов для самореалізації особистості відповідно до її інтересів та можливостей у виборі професії, високої мотивації до праці як основи конкурентоспроможної особистості;

– проведення майстер-класів щодо апробації, презентації інтерактивних форм і методів розвитку творчості та креативної діяльності школярів;

– вивчення та поширення досвіду використання трьохрівневої моделі превентивного виховання, формування правової культури, правового захисту дітей, подолання асоціальних проявів у молодіжному середовищі;

– розробку та впровадження у виховну практику проектних комплексів для реалізації завдань програми «Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України»;

– організацію семінарів-практикумів для обговорення концепцій моніторингових досліджень ефективності виховної роботи, рівнів вихованості учнів;

– створення педагогічних майстерень з метою вивчення та апробації модульно-тьюторних, акмеологічних технологій для засвоєння учнем важливих соціальних контекстів, підготовки до усвідомленої діяльності;

– поширення передового досвіду з питань впровадження інформаційно-проектних технологій у систему патріотичного виховання дітей та учнівської молоді;

– створення творчих, етнопедагогічних груп педагогів з метою розвитку виховних систем навчального закладу, класу на культурно-історичних засадах українського народу та інших етносів;

– забезпечення формування в молоді активної життєвої позиції, відповідальності перед Батьківщиною через активізацію діяльності органів учнівського самоврядування;

– створення книг рекордів Добрика, виховних досягнень у краєзнавчо-пошуковій, волонтерській роботі учителів та учнів щодо збереження пам'яток історії та культури, увіковічнення пам'яті ветеранів - героїв Великої Вітчизняної війни;

– забезпечення системи методичного сервісу матеріалами сайту обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

У контексті завдань Національної стратегії розвитку освіти в Україні щодо проектування акмеологічного простору у виховній системі навчального закладу пропонуємо створити методичний модуль для апробації моделі саморозвитку, на засіданнях методичних об'єднань заступників директорів з виховної роботи апробувати модель педагогічного управління процесом всебічного гармонійного саморозвитку учня, його громадянського становлення.

Управління процесом самоорганізації передбачає складові:

1. Управління самопідготовкою (формування творчого потенціалу індивіда).

2. Самореалізація – це втілення цього потенціалу в життя (здійснення педагогічного супроводу самореалізації дитини).

Процес самопідготовки складається з:

– самоосвіти (набуття знань і навичок, що вибирає індивід),

– самовиховання (це розвиток таких моральних якостей, що не гарантуються суспільством і які допоможуть протистояти негативним явищам та вирішити проблеми). Необхідно здійснювати педагогічний супровід процесу.

Процес самореалізації складається з:

Процесу самоактуалізації та самоутвердження.

– Самоактуалізація – це культивування інваріанту самоцінності особистості,

– Самоутвердження – самовираження – це розуміння того, щоб твоє акме ідентифікується як суспільно значима цінність, визнається та оцінюється соціумом.

Технології виховної системи саморозвитку особистості

1. Акмеологічна, як проект послідовного моделювання, тренувального розв'язання проблемних ситуацій. Вона вбирає в себе модельно-тьютерну, проблемно-пошукову та особистісно орієнтовану технології:

– модельно-тьютерні (опанування окремого модуля виховного процесу: екологічний, правовий, економічний, ЗСЖ, патріотичний тощо. Як приклад, досвід роботи класного керівника Волочиської ЗОШ № 5 Брень В.В.;

– проблемно-пошукові (висунення гіпотез, ідей, технік, прийомів);

– особистісно орієнтовані (створення ситуації діяльності).

Враховуючи актуальність впровадження нових стандартів освіти у 2013-2014 н.р. і те, що в новому навчальному році 5 класи загальноосвітніх навчальних закладів перейдуть на навчання за новими програмами, методичні служби мають у системі реалізації інформаційно-цільової функції передбачити створення пропедевтичного модуля методичного забезпечення діяльності класних керівників 5-х класів, зосередити увагу на розробці відповідних програмно-методичних комплексів, кейсів з комплектами матеріалів для роботи з батьками.

З метою забезпечення ефективної діяльності класних керівників 5-их класів рекомендуємо на засіданнях методичних об'єднань обговорити питання готовності до впровадження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, виробити єдині вимоги до учнів, режиму та створити модель тематичного кейсу батьків учнів 5-их класів.

Збереження та зміцнення фізичного здоров'я учнів, їх моральне та громадянське виховання – ці складові постійно мають бути у центрі уваги кожного класного керівника. Особливу увагу маємо звернути на фізичне виховання школярів. Необхідно уважно стежити за станом дитини під час фізичних навантажень будь-якого характеру.

Перед початком навчального року, в третій декаді серпня, доцільним вбачається проведення батьківських зборів разом із дітьми. Необхідно не тільки познайомитися із майбутнім колективом, а й дати можливість школярам відчувати себе повноправними «господарями» школи. На такі батьківські збори варто запросити вчителів-предметників, психолога, педагога-організатора, керівників гуртків

та провести екскурсію територією школи, познайомитися із майбутніми сусідами по кабінету, розподілити обов'язки серед учнів. На цих же зборах обирається батьківський комітет чи органи батьківського самоврядування.

Поради батькам п'ятикласників

1. Якщо вас щось турбує у поведінці дитини, якомога швидше зустріньтеся і обговоріть це з класним керівником, шкільним психологом.

2. Якщо в родині сталися події, що вплинули на психологічний стан дитини, повідомте про це класного керівника: саме зміни в сімейному житті часто пояснюють раптові зміни у поведінці дітей.

3. Цікавтеся шкільними справами, обговорюйте складні ситуації, разом шукайте розв'язання конфліктів.

4. Допоможіть дитині вивчити імена нових учителів, запропонуйте описати їх, виділити якісь особливі риси.

5. Порадьте дитині в складних ситуаціях звертатися за порадою до класного керівника, шкільного психолога.

6. Привчайте дитину до самостійності поступово: вона має сама збирати портфель, телефонувати однокласникам тощо. Не варто відразу послаблювати контроль за навчальною діяльністю, якщо в період навчання у початковій школі вона звикла до контролю з вашого боку.

7. Основними помічниками у складних ситуаціях є терпіння, увага, розуміння.

8. Не обмежуйте свій інтерес звичайним запитанням: «Як пройшов твій день у школі?». Кожного тижня вибирайте час, вільний від домашніх справ, і уважно розмовляйте з дитиною про школу. Запам'ятовуйте імена, події та деталі, про які дитина вам повідомляє, використовуйте їх надалі для того, щоб починати подібні розмови про школу.

Не пов'язуйте оцінки за успішність дитини зі своєю системою покарань і заохочень.

9. Ваша дитина має оцінювати свою гарну успішність як нагороду, а неуспішність – як покарання. Якщо дитина вчиться добре, проявляйте частіше свою радість. Висловлюйте захопленість, якщо у дитини не все гаразд у школі. Постарайтеся, наскільки можливо, не встановлювати покарань і заохочень, вони можуть привести до емоційних проблем.

10. Допомогайте дитині виконувати домашні завдання, але не робіть їх самі. Продемонструйте інтерес до цих завдань. Якщо дитина звертається до вас з запитаннями, пов'язаними з домашніми завданнями, допоможіть їй знайти відповіді самостійно, а не відкажіть їй. допоможіть дитині відчувати інтерес до того, що викладають у школі.

11. З'ясуйте, що взагалі цікавить вашу дитину, а потім встановіть зв'язок між її інтересами і предметами, що вивчаються у школі. Наприклад, любов дитини до фільмів можна перетворити на прагнення читати книги, подарувавши книгу, за якою поставлений фільм. Шукайте будь-які можливості, щоб дитина могла застосувати свої знання, отримані в школі, в домашній діяльності. Наприклад, доручіть їй розрахувати необхідну кількість продуктів для приготування їжі або необхідну кількість фарби, щоб пофарбувати певну поверхню.

12. Докладайте зусиль для того, щоб підтримати спокійну та стабільну атмосферу в домі, коли в житті дитини відбуваються зміни. Намагайтеся уникнути радикальних змін у домашній атмосфері. Спокій домашнього життя допоможе дитині більш ефективно вирішувати проблеми в школі.

Подаємо примірний план районного (міського) семінару з питань науково-методичного забезпечення роботи класних керівників 5-х класів з сім'єю щодо особистісного розвитку учнів 5-их класів.

I. Інформаційно-методичний аспект

1. Розвиток педагогічної майстерності класних керівників 5-х класів щодо забезпечення системного підходу в реалізації задач сімейно-родинного виховання.

2. Інформаційно-методичний коментар рекомендацій Міністерства освіти і науки України щодо впровадження нового Державного стандарту в 5-их класах.

3. Типи зв'язків педагогічної співпраці сім'ї і школи: шляхи модернізації.

4. Організація сімейно-педагогічних студій щодо формування здорового способу життя учнів 5-их класів у сім'ї: проблеми і перспективи.

II. Презентаційний аспект

1. Презентація та захист структурно-функціональної моделі взаємодії школи з батьками учнів 5-их класів.

2. Передовий педагогічний досвід роботи з питань сімейно-родинного виховання дітей та учнівської молоді. Методичний коментар.

3. Педагогічні можливості сім'ї в попередження кібержлочинності: творчий досвід. Використання програми «К. Наомі, 9».

Учасники семінару:

1. Класні керівники 5-их класів;
2. Методист з виховної роботи РМК/ММК;
3. Методисти позашкільних навчальних закладів;
4. Працівники районних (міських) дитячих бібліотек, шкільний бібліотекар;
5. Представники батьківської громадськості.

Рекомендації семінару

1. Основними завданнями сімейного виховання вважати збереження фізичного та духовного здоров'я дитини, захисту її прав, виховання в дітей гуманності (поваги до людей, співчуття і чуйності, доброзичливого ставлення до них, турботи про їхнє благополуччя) і духовності (прагнення до освоєння багатств вітчизняної і світової культури, формування загальнолюдських ідеалів добра, справедливості, чуйності, чесності і порядності, до свого способу життя на основі моральності, культури, краси); виховання дитини свідомим громадянином-патріотом своєї Батьківщини, чесним трудівником, гарним сім'янином; залучення дитини до здорового способу життя і формування в неї відповідних цінностей, умінь і навичок.

2. Упроваджувати в методичну роботу з класними керівниками сучасні форми роботи:

- форуми за участю батьківської громадськості;
- Інтернет-семінари;
- вебінари;
- презентації сучасних систем, моделей сімейно-родинного виховання.

Радимо скористатися в роботі з батьками досвідом роботи гімназії «Міленіум» №318 м.Києва, журнал «Рідна школа» №3 за 2013 р., Концепцію «Щаслива родина».

Валентина ЮВА,
завідувач НМЦВР Хмельницького ОІППО,
Людмила КРАСНОМОВЕЦЬ,
завідувач сектора виховання
Хмельницького ОІППО.